

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 764231/6

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק שמואל גמזו – אב"ד, הרב יצחק אושינסקי, הרב ישראל דב רוזנטל

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד עמרם שאול)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד טל זלץ)

הנדון: גירושין

פסק דין

לפנינו תביעת גירושין של האשה.

נציין כי הצדדים בהליכי גירושין כבר כארבע שנים.

טרם מתן הכרעת הדין נתאר השתלשלות העניינים בתיק זה, בעיקר מתוך האמור בהחלטות קודמות.

תיק הגירושין הראשון נפתח ע"י הבעל ביום כ"ה בסיון תש"ע (7.6.2010)

ראשית נצטט מתוך החלטת בית הדין מיום כ"ו במרחשוון תשע"א (3.11.2010) לאור הדיון הראשון שהתקיים:

בית הדין שמע את טענות ומענות הצדדים וב"כ בארץ רוח ועיין בחומר שבתיקים.

מן המקובץ עולה כדלהלן:

א. הבעל דורש להתגרש, האשה מסכימה.

ב. הצדדים פרודים מזה כארבעה חודשים לאחר שהאשה עזבה את הבית המשותף לבית הוריה.

ג. הצדדים מטיחים האשמות קשות זה בזה. הבעל טוען כנגד האשה שעשתה מעשה הגובל בפלילים, עדיין לא הוגשה תלונה.

...

ט. הבעל טוען כי האשה עשתה לו תרגיל בעניין יחסי האישות בתקופה זו, כאשר במשך עשר שנות נישואיהם לא נהגה כך, האשה הכחישה וטענה כי לבעל היה תיאבון גדול בנושא זה. ב"כ הבעל הצהיר כי לא פירט את כל הרכוש שנמכר כבר לפני שנים טרם פרוץ הסכסוך ומוכן להגיש לבית הדין כתב תביעה מתוקן.

...

עמדת בית הדין, לאור הסכמת הצדדים להתגרש והטענות הקשות שהועלו ע"י הצדדים וב"כ, שתביעת הגירושין של הבעל כנה, אין צורך להיכנס לפני ולפנים של הטענות של הצדדים כדי להגיע למסקנה שהצדדים הגיעו לסוף דרכם המשותפת, שהרי שניהם הגישו תביעות לחלוקת רכוש ואיזון משאבים כהוכחה לכנות תביעת הגירושין.

...

לאור האמור מחליט בית הדין כדלהלן:

א. בית הדין מאשר את הסכמת הצדדים להתגרש.

ב. בית הדין קובע כי תביעת הגירושין כנה.

...

ח. בית הדין קורא לצדדים וב"כ להתעלות מעל עצמם ולנהל משא ומתן ענייני והוגן, כדי לסיים את ההליך בצורה מכובדת בהסכם גירושין כולל, שיחסוך מהצדדים עגמת נפש וזמן יקר.

כך שכבר לפני שלוש וחצי שנים נאמר כי הצדדים הגיעו לסוף דרכם המשותפת ואושרה הסכמת הצדדים להתגרש.

מאז השתנה הרכב בית הדין, כאשר הרכב דנן החל לטפל בתיק זה.

דיון נוסף התקיים ביום כ"ה בתמוז תשע"ג (3.7.2013), וראה האמור בהחלטה מאותו יום:

לפנינו תביעת גירושין של הבעל.

בפתח הדיון בית הדין מעדכן את הצדדים בשינוי מותב בית הדין, והצדדים מסכימים להמשיך ולדון מאותה נקודה בה הופסקו הדיונים ע"י המותב הקודם.

בתיק זה קיימת החלטת בית הדין מיום כ"ו במרחשוון תשע"א (3.11.2010) ע"י הרכב קודם, כולל בשאלת הסמכות, בה נאמר כי על פניו הסמכות בתיק הרכוש נתונה לבית הדין.

על החלטה הנ"ל הוגש ערעור לבית הדין הגדול, ובהחלטתו מיום כ' בסיון תשע"ב (10.6.2012) נדחה הערעור כאשר לקביעת הסמכות של בית הדין.

על החלטה זו הוגשה עתירה לבג"ץ, אשר בהחלטתו מיום כ"ה באדר תשע"ג (7.3.2013) השיב את ההכרעה לבית הדין האזורי שיכריע בשלושה דינים בשאלת הסמכות.

ב"כ האשה טוען: שאלת הסמכות לא נדונה בבג"ץ. התיק הוחזר לפה. ומעלה טענותיו: מבקש שהצדדים יתגרשו אלתר. הבעל הסכים להתגרש רק לאחר הכרעה ברכוש והזכויות. מבקשים לדון בסמכות לאחר הגירושין, כולל שאר ההליכים והכתובה.

ב"כ הבעל מגיב: זה כבר שלוש שנים של עינוי דין שגורמת האשה, כאשר בתחילת התיק הוכחנו שהאשה ניסתה לרצוח את בעלה. הבאנו תיעוד. אם היום לא תהיה הכרעה לעניין הסמכות או על הגשת סיכומים, נמשוך את התביעה ונעתור לסגירת התיק. ואז תוכל האשה לתבוע רכוש היכן שתרצה. חשוב מאוד לבעל לקבל החלטה שהסמכות בתיק הרכוש תהיה בפני בית הדין. אך אם הצד השני יבקש דיון להוכחות, נסגור את התיק פה. האשה לא מוכנה להתגרש עתה טרם הכרעה על הסמכות והרכוש.

בית הדין בירר כמה עובדות נצרכות, ואלו הנתונים שעלו: לבעל אלו נישואין שניים ולאשה ראשונים. לצדדים שתי בנות. יש פסק דין למזונות בבית המשפט. הצדדים פרודים שלוש שנים, נפרדו בסמוך למועד פתיחת התיק. גובה הכתובה מיליון ש"ח 555 ש"ח. הצדדים נשואים שלושעשרה שנים. בעת הנישואין האשה הייתה אחות והבעל היה קבלן בנין.

באשר לרכוש השנוי המחלוקת, מגיב ב"כ הבעל: ישנם זכויות כספיות של האשה, אין מקרקעין. יש חובות בסך 300,000 לבנקים, ע"ש הבעל. העסק של הבעל הוא בשנים טרם הנישואין.

ומגיב ב"כ האשה: לבעל היה מגרש בכרכור טרם הנישואין, אך בעת הנישואין הוא בנה שם בית שהיה מיועד למגורים של הצדדים, ואף האשה השקיעה בכך. הבעל לקח את כל הכסף, וקנה נכס בארה"ב, מכר זאת בסך מיליון ומאה אלף דולר. כן ישנה דירה של גרושתו של הבעל לשעבר, ואף האשה השקיעה בכך. הדירה רשומה ע"ש הבעל וגרושתו. המשכנתא שולמה ע"י האשה והבעל. ויש עוד רכבים ועוד. יש תביעה גם אודות המיטלטלין.

במסגרת הדיון שהתקיים בית הדין הציע לצדדים מתווה כדלהלן:

- א. הצדדים יתגרשו לאלתר.
  - ב. הכתובה תידון לאחר הגט, אם האשה תסמיך את בית הדין לפסוק כתובה ע"פ שיקול דעת רחב של בית הדין.
  - ג. בית הדין ידון בשאלת הסמכות בתיק הרכושי כבר עתה.
  - ד. לאור התמשכות ההליך, הרכוש יידון ויוכרע רק לאחר הגט.
- לאור התמשכות ההליך, כבר כשלוש שנים, בית הדין סבור כי זוהי הדרך הראויה ללכת בה בנסיבות תיק זה, ואין לקבל את טענת הבעל כי הוא יסכים להתגרש רק לאחר סיום כל ההליך הרכושי. אם הייתה מונחת לפנינו תביעת גירושין של האשה, ייתכן ואף היה מקום לשקול חיוב גט לאור חלוף הזמן והעיגון ההדדי.
- ברם, ב"כ הבעל מצהיר כי המתווה הנ"ל אינו מקובל עליו ואינו מוכן להתגרש עתה.
- לאור האמור, בית הדין עומד על המתווה שהציע לצדדים לשם המשך ניהול התיק, ובשל אי-הסכמת הבעל (התובע) לכך, בית הדין מחליט לסגור את תיק הגירושין של הבעל.

כך שהבעל רצה כבר אז להתגרש, אלא שהתנה את מתן הגט בסיום הליך הרכושי, כפי האמור בהחלטה הנ"ל. כבר אז סבר בית הדין כי יש מקום לחיוב גט בתיק זה. לאור המתואר והאמור, תיק הגירושין של הבעל על כריכותיו, נסגר.

לאחר מכן פתחה האשה תביעת גירושין מטעמה, תביעה מיום ג' בכסלו תשע"ד (6.11.2013).

דיון נוסף התקיים ביום י' באדר א' תשע"ד (10.2.2014). הבעל לא הופיע לדיון הנ"ל, וראה תיאורו של הדיון מתוך האמור בהחלטת בית הדין הנ"ל:

בפנינו תביעת גירושין של האשה.

האשה וב"כ הופיעו אך הבעל לא הופיע.

נציין כהקדמה האמור בהחלטת בית הדין מיום כ"ה בתמוז תשע"ג (3.7.2013) (לאור אי קבלת המתווה שהוצע ע"י בית הדין):

לאור האמור, בית הדין עומד על המתווה שהציע לצדדים לשם המשך ניהול התיק, ובשל אי הסכמת הבעל (התובע) לכך, בית הדין מחליט לסגור את תיק הגירושין של הבעל.

כיום מצהירה האשה: אני דיברתי עם הבעל על הדיון הוא יודע שזה היום. דיברנו לפני שבוע וחצי ואף אתמול הזכרתי לו. לפני שבוע וחצי ביום שישי הזכרתי לו את הדיון והוא אמר שהוא לא יסכים לגט עד שנסיים את ההליך הרכושי, ויומיים לאחר מכן הוא אמר לי שהוא יסכים לגט. אתמול בטלפון הזכרתי לו על הדיון של היום והוא הגיב: "אני יודע".

מוסיף ב"כ האשה: יצרתי קשר לפני כמה דקות עם ב"כ הבעל, הפקידה איילת הודיעה לי שב"כ הבעל נמצא בפגישה והוא לא יגיע לדיון. מבקש הוצאת צו הבאה לבעל. כן דורש שכר טרחה על העבר וכן שכר טרחה על הישיבה של היום, הוצאות לדוגמה בסך 5000 ש"ח. ומוסיף: אני באתי מרעננה, ואף האשה עוזבת את [...] לשם הגעה לישיבה, יש לפסוק אף לה הוצאות בסך 500 ש"ח. האשה עגונה כבר שלוש שנים ורוצה ילדים חדשים, לפתוח דף חדש. כן מבוקש לבטל את כל העיקולים על הרכוש. פתחנו תיק לשם כך.

ובכן, ייקבע מועד דיון נוסף. מומלץ בהקדם. לאור הצהרות האשה האמורות לעיל ולשם הבטחת הופעתו, הבעל יוזמן בצו הבאה ע"י משטרת ישראל עם שחרור בהפקדת מזומן בסך 2000 ש"ח.

באשר לבקשה לפסיקת הוצאות עבר, ראה בעניין זה האמור בהחלטת בית הדין מיום ח' בטבת תשע"ד (11.12.2013):

לאחר הפעלת שיקול הדעת, בית הדין לא נעתר לבקשה לפסיקת הוצאות.

בית הדין מציין כי החלטות קודמות שניתנו בתיק שנסגר יהוו תשתית להמשך ניהול התיק שנפתח ע"י האשה ואינן הולכות לריק.

ברם, באשר לבקשה לפסיקת הוצאות הישיבה של היום, הבעל יגיב על כך בתוך עשרה ימים.

באשר לבקשה לביטול עיקולים, נציין כי בהחלטת בית הדין מיום ט"ו בכסלו תשע"ד (18.11.2013) נאמר:

תגובת ב"כ הבעל הוקראה.

לאחר הפעלת שיקול הדעת ולאור העובדה כי התיק הרכושי נסגר בבית הדין, בית הדין יסיר את העיקולים בעוד 14 יום ולאור בקשה מתאימה, כך שהמשיב יוכל להתארגן עם בקשות מתאימות בערכאה אחרת.

לאור האמור וחלוף הזמן, העיקול יוסר.

לאור אי-הופעת הבעל לדיון, דיון נוסף התקיים ביום כ"א באדר ב' תשע"ד (23.3.2014), ולאחר תיאור הליכי העבר נאמר בהחלטה מאותו יום:

כיום האשה עומדת על תביעתה להתגרש.

הבעל מגיב: אני לא מתנגד, אם אין לה תביעות.

האשה עומד על תביעתה לכתובה. ב"כ האשה מבקש לדון בכתובה לאחר הגט. ב"כ הבעל לא מסכים.

טוען ב"כ הבעל: אין עילה לחיוב בגירושין. האשה טענה בבית הדין הגדול לסמכות אך קודם לכך הצדדים קיימו יחסי אישות. יש לקיים דיון הוכחות לתביעת האשה לגירושין. אני דורש דיון הוכחות. יש לנו ראיות שהאשה עצמה העידה שהצדדים היו בקשר סמוך לערעור שהיה לפני כשנה וחצי. הפירוד הפיזי לא מהווה עילה. גם בשנה וחצי הזאת הצדדים היו יחדיו.

האשה מכחישה: זה שקר וכזב, מאז החלטת הגדול לא היינו יחד.

טוען ב"כ האשה: הבעל הוא זה שפתח תביעת גירושין. הבעל אמר על האשה דברים חמורים שהיא רצתה לרצוח אותו. יש לבעל אשה בשם [ר].

הבעל מגיב: זו ידידה שאני מכיר.

ב"כ האשה ממשיך: הבעל אף לא מבקש שלום־בית. בבית הדין הגדול דברו על פיצוי והבעל רצה להתגרש.

האשה קיבלה בקניין על פסיקת הכתובה ע"פ שיקול דעת רחב של בית הדין.

ב"כ הבעל מוסיף: בבית המשפט מתנהל הליך רכושי. מבוקש דיון הוכחות בכתובה. ע"פ תקנה נט יש לבקש סיכומים. האשה טענה שתביעת הגירושין של הבעל אינה כנה. בתביעה הרכושית יש משפט רק לאחר פגרת הפסח, לכן ראוי להמתין עם הכתובה לאחר הכרעת הרכוש ויש לקיים דיון הוכחות בתיק הגירושין. לאחר הפירוד הצדדים קיימו יחסי אישות.

ב"כ האשה מגיב: הדיון קבוע בבית המשפט ביום 3.11.14. הדיון שם יכול להתארך כמה שנים. האשה לא צריכה להיות מעוגנת זמן כה ארוך. בית הדין הגדול הציע פיצוי בגין הכתובה. הבעל מנע שם את הגירושין. יש הסכמה לגירושין ואין צורך לדיון הוכחות.

עד כאן תמצית טענות הצדדים ההדדיות.

ובכן, הצדדים יגישו סיכומים לתיק בתביעת הגירושין בתוך 21 יום. הסיכומים לא יעלו על ארבעה עמודים בכתב ובגופן המקובל. לאור הפירוד הממושך, מועד הסיכומים לא ימשך מעבר לאמור. לאחר קבלת הסיכומים בית הדין ישקול החלטתו בתיק. בית הדין אינו מוצא כל עילה לקיום דיון להוכחות, כאשר העובדות ידועות, ולא נצפו עובדות חדשות האמורות לשנות בפן המהותי את המשך מתן ההחלטות בתיק.

כך שהבעל לא התנגד לגירושין, אלא שדרש שהאשה לא תדרוש כתובה, כמתואר:

כיום האשה עומדת על תביעתה להתגרש.

הבעל מגיב: אני לא מתנגד, אם אין לה תביעות.

ועוד משם:

טוען ב"כ האשה: הבעל הוא זה שפתח תביעת גירושין. הבעל אמר על האשה דברים חמורים שהיא רצתה לרצוח אותו. יש לבעל אשה בשם [ר].

הבעל מגיב: זו ידידה שאני מכיר.

ב"כ האשה ממשיך: הבעל אף לא מבקש שלום־בית. בבית הדין הגדול דברו על פיצוי והבעל רצה להתגרש.

האשה קיבלה בקניין על פסיקת הכתובה ע"פ שיקול דעת רחב של בית הדין.

כך שעלתה טענה כלפי הבעל כי הוא בקשר עם אשה אחרת, והבעל לא מכחיש קשר, אך טוען שזו "רק ידידה".

כן האשה הסמיכה את בית הדין לפסוק בשאלת גובה פיצוי הכתובה, כך שלא ברור מדוע היה על הבעל להמשיך ולהתנגד לגרשה.

סיכומים

ובכן, התקבלו סיכומי האשה. סיכומי הבעל לא הומצאו, כפי שיפורט להלן.

ואלו תמצית טענות האשה בסיכומיה:

- האשה נאלצה לפתוח תביעת גירושין לאחר שהבעל סרב לגרש.
- התיק מתנהל למעלה מארבע שנים. האשה מסכימה לגירושין והבעל יוצר סחבת.
- תביעת הגירושין הוגשה בתחילה ע"י הבעל.
- כבר ביום 3.11.10 טען הבעל בדיון כי האשה מנסה להרוג אותו.
- לאחר תביעת הגירושין של הבעל, הצדדים חזרו לחיות יחדיו, עד שעזב במפתיע ביום 13.7.10.

בבית דין רבני הגדול עמד הבעל על תביעת הגירושין שלו ועל כנותה.

בבג"ץ הסכים הבעל לגרש, הייתה הסכמה באמצעות היועץ המשפטי של בתי הדין, אך הבעל סירב שוב ושוב.

תביעת הבעל לגירושין נסגרה.

הנתבע יוצר סחבת לשם השגת הישגים כלכליים.

האשה רוצה לפתוח זוגיות חדשה ולהביא ילד נוסף, זה קשה לה על רקע בגרותה המתקדמת, והבעל מקשה עליה בכך.

הסכמת האשה להתגרש כבר לפני ארבע שנים היא עילה לחייב את הבעל בגט.

האשה תובעת גם כתובה ופיצוי וכן עתרה לחייבו במזונות מעוכבת.

הנתבע בקשר עם נשים נוספות, ואף בדיון בפני בית הדין הודה כי יש לו הרבה ידידות.

יש לחייב את הבעל לגרש ולפסוק כתובה, פיצויי גירושין ומזונות מעוכבת.

סך הכתובה אינו אסמכתא, כפי המתואר שם, כולל העובדה שהבעל אדם אמיד והיה גרוש בעת שנישאו.

יש לפסוק פיצויים ע"פ שיקול דעת בית הדין.

הבעל רוצה להתגרש ו"זועק לגירושין", אך מערים קשיים לגירושין בפועל.

סיכומי הבעל לא התקבלו, והעניין יורחב להלן.

ניסיונות הבעל למשיכת הליכים בתיק זה

מנקודת זמן זו והלאה, הבעל לא חדל מניסיונות למשיכת הליכים בתיק זה, אותם ניתן לכנות כ"לוליינות משפטית", דהיינו הסתמכות על טענות משפטיות כאלו ואחרות כדי למשוך את

ההליך, בהתעלמו מכך כי בינתיים, בצדו השני של המתרס, מצויה אשה הסובלת בעגינותה הממושכת והכמהה כבר כמה שנים לחרותה האישית. ונפרט.

כאמור, בהחלטת בית הדין מיום 23.3.14 נאמר:

הצדדים יגישו סיכומים לתיק בתביעת הגירושין בתוך 21 יום. הסיכומים לא יעלו על ארבעה עמודים. לאור הפירוד הממושך, מועד הסיכומים לא יימשך מעבר לאמור. לאחר קבלת הסיכומים בית הדין ישקול החלטתו בתיק. בית הדין אינו מוצא כל עילה לקיום דיון להוכחות, כאשר העובדות ידועות, ולא נצפו עובדות חדשות האמורות לשנות את מהות העובדות בתיק.

ברם, ביום ט' בניסן תשע"ד (9.4.2014), התקבלה בקשת הבעל לקיום דיון הוכחות בתיק זה, בהסתמכו על תקנות הדיון בבתי הדין הרבניים.

בהחלטת בית הדין מיום י"ג בניסן תשע"ד (13.4.2014) נדחתה בקשתו, וכך נאמר שם:

בקשת ב"כ הבעל הוקראה.

בפנינו תביעת אשה לחייב את הבעל לגרש.

כמתואר בהחלטת בית הדין מיום כ"א באדר ב' תשע"ד (23.3.2014), הבעל "מושך" את האשה בהליך הגירושין כבר יותר משלוש שנים, ובכך מיסב לה צער רב (אף שאת תביעת הגירושין הראשונה פתח הבעל). הסכמת הצדדים לגירושין אושרה כבר בהחלטת בית הדין (הרכב קודם) מיום כ"ו במרחשוון תשע"א (3.11.2010). הבעל בכל פעם "מנסה את מזלו" בדרך זו או אחרת כדי להמשיך ולמשוך את ההליך האישי והזוגי, עד לקבלת החלטות שיהיו לשביעות רצונו בהליך הרכושי המתנהל בבית המשפט.

וראה לדוגמה האמור במסגרת החלטת בית הדין מיום כ"ה בתמוז תשע"ג (3.7.2013):

לאור התמשכות ההליך, כבר כשלוש שנים, בית הדין סבור כי זוהי הדרך הראויה ללכת בה בנסיבות תיק זה, ואין לקבל את טענת הבעל כי הוא יסכים להתגרש רק לאחר סיום כל ההליך הרכושי. במידה והייתה מונחת לפנינו תביעת גירושין של האשה, ייתכן ואף היה מקום לשקול חיוב גט לאור חלוף הזמן והעיגון ההדדי.

כמתואר בהחלטה הנ"ל, הבעל לא נאות לקבל את הצעת בית הדין באשר למתווה לסיום ההליך, ובית הדין החליט לסגור את תיק הגירושין שפתח הבעל.

אף עתה (בדיון אחרון, כמתואר בהחלטה מיום 23.3.14) לא הצהיר הבעל בשום שלב כי הוא מעוניין באשה עצמה. יתירה מכך, בדיונים הקודמים אך הצהיר כי האשה ניסתה לרצוח אותו (וראה המתואר בהחלטה הנ"ל מיום 23.3.14). הבעל לא בוש להצהיר בדיון (ראה המתואר בהחלטה הנ"ל מיום 23.3.14) כי סיבת אי-הסכמתו לגירושין היא כדי להמתין להליך הרכושי שמתנהל. בדיון האחרון נשאל ב"כ הבעל לאיזו ראייה הוא מתכוון בבקשו דיון הוכחות, והשיב כי לפני כשנה וחצי הצדדים ניהלו יחסי אישות אף שהליך הגירושין היה בעיצומו. בית הדין כבר הבהיר לבעל וב"כ בדיון הנ"ל כי אין בכך כדי להשפיע במאומה על הליך הגירושין הממשיך להתנהל עתה בתביעת הגירושין של האשה. בית הדין סבור כי אף הפעם הבעל מנסה ל"משוך זמן" ולהמשיך לצער את האשה ע"י הגשת בקשה תחת כותרת של "פרוצדורה וניהול הליך תקין", כדי להרוויח עוד זמן ו"משיכת ההליך" שיבוא

בעקבותיו. בית הדין מתרשם כי אין לבעל הוכחות חדשות העשויות להשפיע השפעה של מהות על ניהול התיק.

וראה האמור בעניין זה בהחלטת בית הדין מיום 23.3.14 :

בית הדין אינו מוצא כל עילה לקיום דיון להוכחות, כאשר העובדות ידועות, ולא נצפו עובדות חדשות האמורות לשנות בפן המהותי את המשך מתן ההחלטות בתיק.

לאור האמור, בית הדין מחליט כי יאות לקיים דיון הוכחות כדרישת הבעל, רק אם הבעל יפקיד בקופת בית הדין מזומן בסך 6000 ש"ח כערבות לכך שאכן יש ממש בדרישתו לקיום דיון הוכחות וישנם בידיו הוכחות של ממש. במידה ויתברר כי אכן אין בידיו הוכחות, כפי המצוין בהחלטת בית הדין הנ"ל וע"פ שיקול דעת בית הדין, ונוהל הליך סרק, הבעל יחויב בסך הנ"ל שיועבר לטובת הצד השני לשם כיסוי הוצאותיו, או לטובת אוצר המדינה בשל הטרחת המערכת, או לטובת שניהם גם יחדיו.

הבעל יגיב בתוך 14 יום האם הוא בוחר באופציה זו. במידה ולא תתקבל תגובתו, המסלול שנקבע בהחלטת בית הדין הנ"ל מיום כ"א באדר ב' תשע"ד (23.3.2014) על אודות הגשת סיכומים יהיה בתוקפו, והסיכומים יוגשו בתוך 14 יום מתום המועד המוקצב לתגובתו.

כך שבית הדין, בסוברו כי הבעל מנסה למשוך את ההליך שלא בהוגנות, התנה את ההיענות לבקשת הבעל לקיום דיון הוכחות בהפקדת ערבות בסך 6000 ש"ח כמתואר.

ואכן, ביום כ"ט בניסן תשע"ד (29.4.2014) הצהיר הבעל כי הוא יקיים את החלטת בית הדין באשר להגשת סיכומים, אך ביקש הבעל ארכה נוספת, להגשת סיכומיו 30 יום לאחר קבלת סיכומי האשה, ובהחלטת בית הדין מיום ל' בניסן תשע"ד (30.4.2014) נאמר :

ברמה העקרונית הבעל ימציא הסיכומים כאמור בהחלטת בית הדין מיום 13.4.14 ומיום 23.3.14, ברם, בית הדין מאפשר לבעל להגיש סיכומיו 14 יום לאחר קבלת סיכומי האשה בבית הדין (סיכומי האשה יישלחו אף לבעל ביום שנשלחים לבית הדין).

בהיעדר הסיכומים במועדם ולאור האמור בהחלטות קודמות, בית הדין ישקול מתן החלטתו אף ללא קבלת סיכומי הבעל וככל שסיכומי האשה יהיו מונחים על שולחנו ותצורף בקשה מתאימה למתן החלטה בתיק.

לאחר מכן, ביום י"ב באייר תשע"ד (12.5.2014), התקבלה בקשה נוספת מאת ב"כ הבעל להארכת מועד להגשת סיכומים, וראה האמור בהחלטתו מיום י"ג באייר תשע"ד (13.5.2014) :

בקשת ב"כ הבעל לקבלת ארכה להגשת סיכומים, הוקראה.

בנסיבות תיק זה, אשר על אודותיו נאמר במסגרת החלטת בית הדין מיום 13.4.14 כי :

.. הבעל "מושך" את האשה בהליך הגירושין כבר יותר משלוש שנים, ובכך מיסב לה צער רב,

וכן :

.. הבעל בכל פעם "מנסה את מזלו" בדרך זו או אחרת כדי להמשיך ולמשוך את ההליך האישי והזוגי, עד לקבלת החלטות שיהיו לשביעות רצונו בהליך הרכושי המתנהל בבית המשפט.

וכן :

.. בית הדין סבור כי אף הפעם הבעל מנסה ל"משוך זמן" ולהמשיך לצער את האשה ע"י הגשת בקשה תחת כותרת של "פרוצדורה וניהול הליך תקיין", כדי להרוויח עוד זמן ו"משיכת ההליך" שיבוא בעקבותיו.

לא יהיה ניתן להיעתר למבוקש למתן ארכה להגשת סיכומים.

ברם, בית הדין נעתר למבוקש חלקית. הסיכומים יוגשו בתוך 5 ימים מהיום. במידה ולא – בית הדין ישקול מתן החלטתו אף בהעדר סיכומי הבעל.

כאמור, בית הדין החליט להאריך המועד להגשת סיכומי הבעל אך במעט, לשם סיום ההליך וכדי שלא להמשיך ולהיגרר לניסיונות הבעל למשיכת ההליך.

ברם, לאחר מכן, ביום י"ט באייר תשע"ד (19.5.2014), התקבלה בקשת הבעל, בקשה סתמית ולאקונית, שהיה קשה להאמין כי אכן זה לשונה: "מבוקש ליתן ארכה להגשת סיכומי הבעל.. ארכה בת שבוע ימים", ועוד הוסיף בבקשתו משפט הקשה לקריאה בנסיבות תיק זה – "לא ייגרם כל נזק לאשה אם ייעתר בית הדין למבוקש" – בית הדין התקשה לקרוא משפט זה, לאחר עיגונה המתמשך של האשה בתיק שנמשך בעיקר בעטיו של הבעל כבר כארבע שנים.

בהחלטת בית הדין מיום 19.5.14 נדחתה כמובן בקשה זו (ואף התקבלה תגובתה הכאוכה של האשה), וכך נאמר שם:

בקשת ב"כ האשה למתן החלטה.

בקשת ב"כ הבעל למתן ארכה.

לאור האמור במסגרת החלטת בית הדין מיום י"ג באייר תשע"ד (13.5.2014) והאמור בהחלטת בית הדין מיום י"ג בניסן תשע"ד (13.4.2014), בית הדין רואה בהגשת בקשה זו ניסיון למשיכת זמן ע"י הבעל, ייתכן בניסיון לגרור את בית הדין למתן החלטה לאור האמור בהחלטות קודמות ולאחר מכן לטעון כי לבעל לא ניתן יומו להגיב ובכך לנסות לבטל את החלטת בית הדין בסוגיית הגירושיין כפי הערכתו האישית.

בית הדין מודיע לצדדים כי בהמשך לאמור בהחלטות קודמות, לא יאפשר לבעל למשוך יותר הליך זה, והחלטת בית הדין בעניין הגירושיין תינתן בזמן הקרוב אף ללא קבלת סיכומי הבעל.

ובכן, נראה כי ביודעין, בחר הבעל לגרור את בית הדין למצב בו סיכומיו לא יהיו בפני בית הדין בעת מתן החלטתו בתביעת הגירושיין, ייתכן משום שהעריך את תוצאותיה של ההחלטה, ולכן בחר שלא לשתף פעולה עם מתן הכרעה זו, אך תוך יצירת רושם כאילו הוא כן רוצה לשתף פעולה אך בית הדין לא נעתר לבקשותיו ה"תמימות" להארכות מועד, כדי להשאיר לו פתח להלין על החלטה שלא תמצא חן בעיניו.

כמובן, בית הדין לא יכול לשתף פעולה עם הלך רוח שכזה, ולא ייגרר ל"לוליינות המשפטית" שמנסה הבעל להפעיל ולהשליט מול בית הדין והחלטותיו, במטרה למשוך את ההליך עוד ועוד ולצער את האשה ככל שיוכל, כפי המתואר לעיל.

למעשה, אף שבית הדין המתין עם פסק דין זה עוד כמה ימים, עד למתן פסק הדין לא התקבלו סיכומי הבעל.

לאור כל האמור, בית הדין מוציא את הכרעת הדין ללא שבפניו סיכומי הבעל.

הכרעת הדין

ובכן, לאור האמור לעיל בהחלטות קודמות שצוטטו, התמונה העולה היא שהבעל הוא שהגיש את תביעת הגירושין, הצדדים פרודים כבר כשלוש וחצי שנים, הסכסוך קשה, וראה האמור במסגרת החלטת בית הדין מיום כ"ה בתמוז תשע"ג (3.7.2013) לאחר הצעת בית הדין לסיום התיק:

לאור התמשכות ההליך, כבר כשלוש שנים, בית הדין סבור כי זוהי הדרך הראויה ללכת בה בנסיבות תיק זה, ואין לקבל את טענת הבעל כי הוא יסכים להתגרש רק לאחר סיום כל ההליך הרכושי. במידה והייתה מונחת לפנינו תביעת גירושין של האשה, ייתכן ואף היה מקום לשקול חיוב גט לאור חלוף הזמן והעיגון ההדדי.

ואכן, בית הדין סבור כי הבעל חייב לגרש את אשתו. ונבאר:

כמתואר בהחלטת בית הדין מיום כ"א באדר ב' תשע"ד (23.3.2014), הבעל "מושך" את האשה בהליך הגירושין כבר יותר משלוש שנים, ובכך מיסב לה צער רב (אף שאת תביעת הגירושין הראשונה פתח הבעל). הסכמת הצדדים לגירושין אושרה כבר בהחלטת בית הדין (הרכב קודם) מיום כ"ו במרחשוון תשע"א (3.11.2010). הבעל בכל פעם "מנסה את מזלו" בדרך זו או אחרת כדי להמשיך ולמשוך את ההליך האישי והזוגי, עד לקבלת החלטות שיהיו לשיעור רצונו בהליך הרכושי המתנהל בבית המשפט.

כמתואר בהחלטת מיום כ"ה בתמוז תשע"ג (3.7.2013), הבעל לא נאות לקבל את הצעת בית הדין באשר למתווה לסיום ההליך, ובית הדין החליט לסגור את תיק הגירושין שפתח הבעל.

אף בדיון מיום 23.3.14 (כפי המתואר בהחלטת מיום זה) לא הצהיר הבעל בשום שלב כי הוא מעוניין באשה עצמה. יתירה מכך, בדיונים הקודמים אך הצהיר כי האשה ניסתה לרצוח אותו (וראה המתואר בהחלטת הנ"ל מיום 23.3.14). הבעל לא בוש להצהיר בדיון (ראה המתואר בהחלטת הנ"ל מיום 23.3.14) כי סיבת אי הסכמתו לגירושין היא כדי להמתין להליך הרכושי שמתנהל. בדיון האחרון נשאל ב"כ הבעל לאיזו ראייה הוא מתכוון בבקשו דיון הוכחות, והשיב כי לפני כשנה וחצי הצדדים ניהלו יחסי אישות אף שהליך הגירושין היה בעיצומו. בית הדין כבר הבהיר לבעל וב"כ בדיון הנ"ל כי אין בכך כדי להשפיע במאומה על הליך הגירושין הממשיך להתנהל עתה בתביעת הגירושין של האשה.

אף מתוך דברי ב"כ הבעל עולה כי הבעל אינו מעוניין באשתו. בשום שלב לא טען כי הבעל אוהב את אשתו או רוצה שלום. הבעל אינו מוכן לדון בכתובה וייתכן ואף חושש מההליך הרכושי בבית המשפט. לשם כך מוכן לעגן את האשה עוד זמן רב. האשה ציפתה להתגרש בהתאם לתיק הגירושין שנפתח ע"י הבעל, אולם משתיק זה נסגר בהוראת בית הדין, האשה הגישה תביעת גירושין מטעמה. עתה, משהותירה האשה את הכרעת הכתובה לשיקול דעת בית הדין ולאור האמור בהחלטת המצוטטת לעיל, בית הדין אינו רואה מניעה מלהורות כי הבעל חייב לגרש את אשתו עתה, כאשר תביעת הכתובה תידון ותוכרע רק לאחר הגט.

בנסיבות אלו שהבעל רק מבקש לעגן את אשתו לשם השגת הישגים רכושיים או כדי שלא לשלם כתובתה, אין מקום שלא לחייבו בגט כדין בעל המעגן את אשתו לחינם.

נזכיר כי בדיון בתביעת הגירושין של הבעל טען הוא כי האשה ניסתה לרצוח אותו, כאמור וכמצוטט לעיל, ולא יהיה ניתן לקבל טענתו כעת לדחיית תביעת הגירושין של האשה – "עד שתוכיח תביעתה" – כטענתו.

כאמור, אף לטענת הבעל כי הם קיימו יחסי אישות לפני הדיון בבית הדין הגדול, אין בו כדי להורות מאומה, שהרי מאז חלפו כבר כמעט כשנתיים.

נציין, אף אם היה בשלב מסוים הליך או ניסיון לשלום-בית בין הצדדים, אין זה גורע מכל האמור לעיל, באשר לסכסוך הארוך והמתמשך שבין הצדדים ולאמור כי הבעל מעגן כיום את אשתו לחינם.

נימוקים הלכתיים

להלן יובאו נימוקים הלכתיים, שהם קטעים נבחרים מהמובא בספרי "אורות המשפט" חלק ג'.

חיוב גט רק בשל טענת עיגון

ע"י פד"ר יג עמוד 267 שם הביאו ראיות לכך שעיגון לבדו זוהי עילה מספקת לחיוב גט. והוכיחו את הדברים מרבי עקיבא איגר (דרוש וחידוש, עמוד צא, מהדורת וילנא), וסיימו: "מדברי רע"א עולה בבירור שאף כשאין לאשה על בעלה תביעה לחיובי אישות, שהרי אסורה לו ואינו משעבד לה כלל, בכ"ז אינו רשאי לעגנה, וכופין אותה לגרשה, וכו'".

ועי"ש שהאריכו בראיות שעצם טענת העיגון (גם בלא עילה נוספת) היא עילה לחיוב גט או כפייה.

ראיה נוספת לכך הביאו (עמוד 270) מדברי הרמב"ם הידועים אודות טענת מאיס עלי, שכופין את הבעל לגרשה, והרא"ש השיג עליו בין השאר: "ומה נתינת טעם לכוף האיש לגרשה ולהתיר אשת איש, לא תיבעל לו ותוצרר אלמנות חיות כל ימיה, הלוא אינה מצווה על פריה ורביה". משמע שלשיטת הרמב"ם טענת העיגון היא עילה מספקת שלא להיות משועבדת לו, ומשום כך חייב לגרשה.

והוסיפו את דברי הפני יהושע (כתובות סד) שכתב על כך: "לשיטת הרמב"ם ז"ל בטענת מאיס עלי כופין אותו להוציא, וכתבתי שם הטעם שאין רשאי לעגנה, ומשמע בכל עניין איירי, אפילו באינה באה מחמת טענה וכו'".

ובעמוד 273 הסיקו לאור כל האמור: "מסקנת הדברים, לדעת רוב הפוסקים טענת עיגון לבד הוי טענה לחייב את הבעל בגט, ובוודאי שהוה טענה לחייב את האשה לקבל גט, אף במקום דאיכא חדר"ג וכו'".

ואביא ציטוט מפסק דין הנ"ל של בית הדין הגדול (תיק מספר 1758, לא פורסם, במותב הדיינים הגאונים: כב' נשיא בית הדין הגדול הרב שלמה משה עמאר, הרב שלמה דיכובסקי, הרב עזרא בר שלום) שכתבו כך (אודות אשה שמעכבת את הגירושין לשם השגת מטרות ממוניות): "מן החומר שבתיק עולה שאכן יש מקום לחיוב בגט. שני הצדדים אינם רוצים זה בזה, כפי שקבע בית הדין האזורי, ועל כך לא הוגש ערעור ע"י המשיבה. אף על פי כן מסרבת המשיבה לקבל גט, בכדי להבטיח את ביצוע פסק הדין לחלוקת רכוש שנידון בבית המשפט – במידה ועמדתה לחלוקת הרכוש לא תתקבל שם וכו'. אנו סבורים שאין להשתמש בגט כמנוף להישגים רכושיים, בנושא שנדון בערכאה אחרת. הצדדים אינם חפצים זה בזה, והדיון נסב כולו על הרכוש בלבד וכו'".

ואצטט מפסק דין בית הדין הגדול (פד"ר יט עמוד 52), שם כתב הגר"ש דיכובסקי שליט"א: "הנקודה השנייה ביחס לחיוב האשה בגט וביטול מזונות, ב"כ המערערת טוען כי מרשתו לא עשתה כל רע', ואין שום עילה לחייב בגט. יש בכך טעות בסיסית. כדי לחייב בגט אין צורך בעשיית מעשה רע'. בעל או אשה שאינם חפצים בשלום-בית, חייבים בגט, דרך אחרת אין.

הרעיון של פירוד ללא גט אינו מקובל על בית הדין, וכל שאינה רוצה בשלוס־בית יש מקום לחיוב בגט וכו'."

בנידון דידן נראה בעליל כי הבעל אינו חפץ באשתו ומוכן לעגנה עד שיתקבלו דרישותיו הכספיות, ממילא הרי הוא בכלל חיוב גט לבעל המעגן את אשתו, כפי שהובהר לעיל.

לעילות הנ"ל לחיוב גט נצרף גם את העובדה כי לבית הדין ברור כשמש כי בנסיבות תיק זה אין סיכוי לשלוס־בית בין הצדדים, כאשר אף הבעל עצמו לא מכחיש כי הוא רוצה בגירושו, ואף את תיק הגירושו הראשון הוא עצמו פתח, ותבואר עילה זו להלן.

אין סיכוי לשלוס־בית

לפנינו בני זוג שברור לבית הדין כי אין סיכוי לשלוס־בית ביניהם, כפי כל המתואר לעיל, אלא שהבעל מעוניין לעכב את מתן הגט עד לקבלת התנאים המתאימים לו, כסיום כל הליך הרכושי ואי תשלום כתובת האשה.

כאשר בני הזוג כבר פרודים זמן רב, ולא נראה שיש סיכוי לשלוס־בית ביניהם, נוטים בתי הדין לצרף עובדה זאת לחיוב הצדדים להתגרש, כאשר ישנם עילות נוספות לחיוב גט, בהסתמך על דברי הגר"ח פלאג'י בספרו חיים ושלו (ח"ב סימן קיב). וכך כתב שם: "בדרך כלל אני אומר, כל שנראה לבית דין שזמן רב נפרדים ואין להם תקנה, אדרבה צריך השתדלות הרבה להפרידם זה מזה ולתת גט, כדי שלא יהיו חוטאים חטאים רבים וכו', וידעו נאמנה כי כל הבא לעכב מלתת גט בעניין זה כדי להנקם זה מזה מחמת קנאה שנאה ותחרות, פעמים שהאיש רוצה לגרש והאשה אינה רוצה, וכדי להנקם מהאיש מעכבים הדבר שלא לשם שמים, עתידין ליתן הדין, וכמו כן להיפך כשהאשה רוצה וכו' וכדי להנקם מהאשה מעכבים מלתת גט שלא לשם שמים, גם בזה לא בחר ה' ויש עונש מהשמים וכו'."

להלן נדון האם בכל מקרה של בני זוג החיים בפירוד זה זמן רב ניתן להסתמך על היתר זה.

בדבריו שם הוסיף הגר"ח פלאג'י תנאי נוסף והציב מועד וקצבה לכפייה על רקע זה של "אין סיכוי לשלו", וכתב: "ואני נותן קצבה וזמן לדבר הזה, דאם יארע איזה מחלוקת בין איש לאשתו, כבר נלאו לתווך השלו ואין להם תקנה, ימתינו עד זמן ח"י חדשים, ואם בינם לשמים נראה לבית דין שלא יש תקווה לשום שלום ביניהם, יפרידו הזווג ולכופם לתת גט עד שיאמרו רוצה אני, כדבר האמור". דינו זה שיכפו לגט כשאין סיכוי לשלו נאמר רק בזוג שהמתינו כבר י"ח חודש מעת פרוץ הסכסוך ביניהם.

מהו המקור למה שכתב שיש להמתין דווקא י"ח חודש? בפסקי דין רבניים (חלק ט עמוד 214) ביאורו שהשיעור של י"ח חדשים שקבע הגר"ח פלאג'י נובע כנראה מחרם רגמ"ה שלא ירחק אדם מאשתו יותר מי"ח חדשים, כמו שהביא הגר"ח פלאג'י בספרו חיים ושלו (ח"ב סימן א).

ובכן, בנידון שלפנינו כבר חלף פרק זמן זה מזמן (ההליך נמשך כבר כארבע שנים), וממילא נוכל להסתמך על ההיתר הנ"ל לחיוב גט (בצירוף עילות נוספות), וע"י להלן.

ביאור דינו של הגר"ח פלאג'י בכפיית גט כשאין סיכוי לשלו

לכאורה, דינו זה תמוה, וכי זה שאין סיכוי לשלו די בכך כדי לכופו לגרש את אשתו?

וע"י בפד"ר יח עמודים 80–81 (נימוקי הגר"ע בצרי שליט"א) שם ביאר זאת בשני אופנים:

א. ראשית פירש שכל כוונתו של הגר"ח פלאג"ח הייתה רק לכפייה בדברים, לדבר על לבם שיגמרו בשלום או בגט ולא ישארו במצב של מריבה כל הזמן.

ב. בהמשך הדברים ביאר וכתב שכאשר בית הדין נוכח לדעת שגם הבעל מעוניין לגרש את אשתו, רק ברצונו לסחוט כל מיני כספים או שתותר לו על כספים המגיעים לה ע"פ דין, בית הדין כופה לגרש, משום שזו למעשה כפייה על כך שלא יוכל לסחוט את אשתו שלא כדין, אך בעצם לא כופין אותו על הגירושין, שהרי הוא בעצמו מעוניין לגרש, רק שתופס הגט כדי להשיג דברים שלא כדין. וביאר שם בהמשך הדברים שזוהי גם הכוונה בדינו של הגר"ח פלאג"ח זצ"ל בדין של "אין סיכוי לשלום", שזמן ההמתנה (י"ח חודש) נועד לבדוק מי כנה בטענתו, והאם הבעל פניו לשלום או רק לסחוט, שאז יש מקום לכפותו לגט.

האם פוסקים זאת למעשה?

ונדון במישור העקרוני, האם ניתן להסתמך על דינו זה של ר"ח פלאג"ח לצורך חיוב גט בבני זוג המצויים בסכסוך זמן רב.

ובכן, בעניין זה עסקו בפסקי דין רבניים (חלק ט עמוד 200, ערעור בבית הדין הרבני הגדול ירושלים בפני כב' הדיינים הגאונים: הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן, נשיא, הרבנים יוסף קאפח ומרדכי אליהו, בנידון גירושין או היתר נישואין במאוסה ונוהגת באלימות).

וכך כתבו שם (עמוד 213 והלואה): "אע"פ שבבית הדין הרבני הגדול הסתמכו באחד הפוסקים על דבריו של הגר"ח פלאג"ח בזה, קשים הם דבריו מאוד מצד עצמם, מכיוון שאינו מבחין בין כשמדובר לכופה את האשה לגט ובין לכופה את הבעל לתת גט כי לכופה את האשה לקבל גט אין בזה איסור לכאורה, לפי הגר"ח פלאג"ח השייך לעדות המזרח שלא קיבלו עליהם את החרד"ג, וגם אינו דין שם לא בחרד"ג ולא בדין השבועה, אם לא מקבל בעת הנישואין שלא לישא אשה על אשתו, אז בוודאי שרשאי בית דין לכופה את האשה לקבל גט כל שלדעת בית דין מונעים אותם ע"י כך מעבירה, כמו שהסביר זאת באריכות הגר"ח פלאג"ח ז"ל בתשובה הנ"ל."

והוסיפו ביחס לכפיית הבעל: "אבל לכופה את הבעל לתת גט כל שאינו נכלל בדין כפייה לגט, אם יכפו עליו לתת גט הוי ליה גט מעושה שלא כדין שיש בזה איסור אשת איש. ואם הוא בין אלה שכופין אותו לגט, גם בלאו הכי כופין, ואיך קבע פשרה בדין זה ונתן קצבה של זמן לדבר שאין לו מקור בהלכה, ופסק שיש לכופה לתת גט. ומדבריו משמע בברור שמדובר גם על הבעל, שלאחר י"ח חדשים כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, אע"פ שאינו נכלל בין אלו שכופין אותו לגרש."

והוסיפו בהמשך הדברים: "גם בח"א סימן א הנ"ל דין הגר"ח פלאג"ח בכפיית חרם רגמ"ה במורדת ובאמר מאוסה עלי, וג"כ לומד להקל משיטת הרמב"ם וסיעתו דכופין את הבעל לגט באמרת מאיס עלי, ולא יהא כוח האשה בשביל התקנה גדול מהאיש, וכמו שכתב הרא"ש בתשובה, ומביא שם מהרב פנים מאירות (ח"ג ריש סימן יט) דתקנת רגמ"ה דאדעתא דמורדת או מאיס עלי לא תיקן הגאון. אבל אין שם בח"א שום נטיה לכופה על גט ללא סיבה הלכתית שכופין על כך ורק משום שהם נפרדים זה מזו יותר מ"ח חדשים כי שם מדובר כאשר ישנן סיבות אחרות שכופין עליהן ליתן או לקבל גט."

וציינו שגם הוסיף ר"ח פלאג"ח עצמו שם וכתב: "וכל טעדיקי דמצו ב"ד למעבד כדי שתקבל הגט ברצונה צריכים אנחנו לעשות כדי שבזה הנה אנחנו ניצולים מכמה פקפוקים ושלא ליכנס בסלע המחלוקת ובספק ספקא באיסור תורה או מדברי סופרים והרגמ"ה וכדומה. וכיוון שראו בעיניהם בינם לשמים שהעניין רחוק מן השכל וכבר עבר זמן ולא הועיל כלום, ואזי ישתדלו

לרחק באופן שתקבל גיטה בכל מיני כפייה ובכל מיני ריצוי עד שיתרצו, וכן אם ראו הב"ד שהאשה תתרצה ואיזה מקרוביה משיא לה עצה שיקשה עורפה ולא תקבל גט, אזי יש לב"ד לנדות ולהחרים ולהבדל ממנה וממי שמסייע לה להכשילה ולתת לה עצה שלא תקבל גיטה להכשיל עוד לבעל בכבלי העיגון". הרי שגם הוא לא מיהר לכוף גירושין על האשה אף שאין סיכוי לשלום.

וסיימו והסיקו: "ברור אפוא שאין להסיק מתשובה זו של הגר"ח פאלאג'י שבסוף ספר חיים ושלום (ח"ב סי קיב) שום מסקנה הלכתית חדשה בדבר כפייה לגט בין כאשר מדובר על כפיית האשה לדין שקבלנו את החדר"ג, ובוודאי שאין לדון על פיו כאשר מדובר על כפיית הבעל לתת גט רק על סמך המחלוקת שיש בין בני הזוג ונראה לבית דין שלא יש תקווה לשום שלום ביניהם שאז לפי דברי הגר"ח פאלאג'י יפרידו הזוג ולכופן לתת גט. זה תמוה מאוד ואין לפסוק כך אפילו לכוף את האשה לגט, כל שאין נימוקים אחרים מצד ההלכה שכופין אותו לגרש או אותה לצאת, כפי שמבואר בשו"ע ובפוסקים. ואין לדיין אלא מה שעניו רואות. ולכן לא נצרף שיטה זו לנימוקי פסק דיננו."

באיזה מקרה כן כתבו שיש להסתמך על היתרו של ר"ח פאלאג'י הנ"ל? ובכן, כתבו שם שניתן להסתמך על כך אם האשה דינה כמורדת או שאומר הבעל "מאוסה עלי" ויש סיבה מבוררת לכך, וגם רגלים לדבר שטענתו אמת, שאם בנוסף על כך חיים בנפרד זה מזו כמה שנים ואין תקווה לשלום-בית מחמתה שאז כופין אותה לקבל גט, או שמתירין לו לישא אחרת אם היא מסרבת לקבל גט.

גם בפסק בית הדין הגדול (דעת הרוב, הגר"א שרמן והגר"ח איזירר שליט"א) מובא שאין הכוונה בדברי הגר"ח פאלאג'י לכוף את בני הזוג לתת גט (והפסד מזונות לאשה), אלא זו עצה טובה לדיינים, שכאשר קיים מצב של פירוד, למנוע מצב של חטא אצל בני הזוג, כופין על המצוות לעשות הכול כדי להציל את הזוג מאיסור, ואולי גם חובה על בני הזוג להישמע לבית הדין בכך (ואולם מובאת שם דעת מיעוט של הגר"צ בוארון שליט"א, שלא הסכים עמם בכך, וסבר שזו פרשנות שאינה נכונה בדברי הגר"ח פאלאג'י, שהרי שם נאמר היפך מכך).

כן ראיתי גם בפסק דין אחר של בית הדין הגדול (מתאריך ט"ז טבת תשס"ט, נימוקי הדיינים הגר"ח איזירר והגר"מ חשאי) שכתבו (אודות בעל שבגד באשתו ועתה רוצה שייחבו אותה בגט ויפסידו אותה זכויותיה): "טיעונו של הבעל שפירוד ממושך הם עילה לחיוב גט אינם מקובלים עלינו. האשה לא מפסידה שום זכות מזכויותיה מחמת חוסר הסיכוי לשלום-בית. חוסר סיכוי לשלום-בית גורם שבית הדין לא יתעסק בהשכנת שלום-בית ולא יבזבז את זמנו לכך. אולם מאידך גיסא, כל עוד אין עילות גירושין, האשה אינה מאבדת שום זכות מהזכויות המגיעות לאשה". והוסיפו: "גם דברי הר"ח פאלאג'י לא באו לחדש כפייה שלא נזכרה בש"ס ובראשונים, לא לגבי האיש ולא לגבי האשה (במקום שיש חדר"ג או שיש מנהג שלא לגרש בע"כ). כל דבריו אינם אלא הוראה לבית דין להשפיע בדברים ובדיבורים וללחוץ באופן מוסרי, אבל אין בדבריו כפייה משפטית או פסיקה של הפסד זכויות כלל, וכך נהגו דייני בית הדין בגדול מקדמת דנא."

ובעניין זה הוסיף שם הגר"צ אלגרבל שליט"א (אודות המקרה הנ"ל): "מצטרף למסקנה, אולם אם יפצה הבעל את האשה במה שחברתה במצב כזה תתפייס, ובכל זאת תסרב, יש מקום לדון בהיתר נישואין, מאחר שנראה מכל הפירוד הממושך שמאוסה עליו האשה". הרי מצינו בדבריו פתח, שגם לאשם בהפרת השלום יש לתת תקווה, ואם עברו שנות פירוד מרובות, אין סיכוי לשלום והאשה מאוסה בעיני בעלה, אם יציע לה פיצוי הולם והיא תסרב, יש לתת לו היתר נישואין (אך גם לשיטתו אין לחייב או לכוף אותה להתגרש). כן סבר גם בפסק דין אחרים (תיק 2518 בבית הדין הגדול, וכן בתיק 4796 בבית הדין הגדול).

כן עי' בפד"ר ז (מעמוד 108), בבית הדין הרבני האזורי חיפה, בפני כב' הדיינים הגאונים: יעקב נ. רוזנטל – אב"ד, עזרא הדאיה, ברוך רקובר, בעניין תביעה לחייב האשה בקבלת גט תביעת בעל נגד אשתו לחייבה לקבל ממנו גט מאחר שזה עשר שנים הם חיים בנפרד ואין סיכויים לשלום ביניהם.

וכך כתבו: "תביעתו החדשה של הבעל מבוססת על שתי עילות עיקריות: (א) כבר עברו עשר שנים של פירוד ביניהם ואין כל סיכויים לשלום לכן יש לחייבה בגט. (ב) האשה העלילה על בעלה שהוא חי עם אשה אחרת. לאחר העיון בחומר ובטענות החדשות שהושמעו אנו מחליטים כי לפי ההלכה אין לחייב את האשה לקבל גט בניגוד לרצונה."

וכך הסיקו (עמוד 109) ביחס לתביעה לחייב בגט מצד הסברא שאין סיכוי לשלום: "בנוגע לעילה א', כבר פסקנו כמה פעמים שאפילו אם אין סיכויים לחיי שלום אין לחייב הצד שכנגד לקבל גט אם הוא אינו אשם במצב שנוצר."

יש שכן מסתמכים על כך שאין סיכוי לשלום, אף מסברא בעלמא, ועי' בפסקי דין רבניים (חלק יא עמוד 362, ערעור בבית הדין הרבני הגדול ירושלים בפני כב' הדיינים הגאונים: הראש"צ הרב הראשי לישראל הרב עובדיה יוסף, נשיא, הרבנים י. קאפח, מ. אליהו, בעניין חיוב גט), שם כתבו במסקנות: "כשמתברר לבית דין כי לזוג אין כל סיכוי לחזור לשלום-בית, פוסקים גירושין אף לפי תביעת הצד האשם בהפרת שלום-הבית."

ושם (בעמוד 364) סכמו ובארו: "אחרי העיון בכל החומר שבכל התיקים, כולל תיקי בית דין זה, נראה אמנם שאין האשה אשמה במצב האומלל שנוצר, וכל כולה, ואם תרצה אמור רוב רובה של האשמה רובצת על שכם הבעל, אך הלעולם תאכל חרב? ברור שאין להניח מצב זה להמשך ללא סוף, וכיוון שברור שאין עוד תקנה, וזוג זה לא ישובו לחיות בשלום, יש לשים קץ ולהפריד בין הזוג."

ואף הוסיפו מיד: "לפיכך נראה גם לנו שהצדדים חייבים להיפרד בג"פ, ברוח פסק הדין של כב' בית הדין האזורי שליט"א וכו'."

ואולם עי' שו"ת יביע אומר חלק ג – אה"ע סימן יח ד"ה (יג) "ובאמת", שם כתב הגר"ע יוסף זצ"ל כך: "וע"ע בשו"ת חיים ושלום ח"ב (סי' קיב), שאם יש מחלוקת בין איש לאשתו והאשה רוצה להתגרש והבעל מסרב, יש לתת זמן וקצבה לדבר, ואם המתינו עד י"ח חדשים וכבר נלאו לתווך השלום ואין להם תקנה, ונראה לב"ד שאין תקנה להשלים ביניהם, יפרידו הזוג, ויכופו אותו לתת גט עד שיאמר רוצה אני. כ"ז כתבתי לכבוד השי"ת ותורתו. עכת"ד. ואפשר דלאו כפייה בשו"ת קאמר, אלא בדברים למקרייה עבריינא וכדומה. וכדעת רבינו יונה והרמ"א הנ"ל."

למסקנת הדברים, רוב הפוסקים נקטו שאין לחייב בגט עקב מצב נתון שאין סיכוי לשלום-בית, אולם מצב זה מטיל חובה על בית הדין שלא להתעסק בהשכנת שלום-בית ביניהם ולנקוט בכל הדרכים כדי להביא את הצדדים להיפרד בגט (לא כולל חיוב באמצעות הפסד זכויות). ברם, ניתן לצרף זאת לעילה אחרת לחיוב גט, כגון בנידון דידן, שהבעל מעגן את אשתו ומצערה כבר כמה שנים, וכפי המתואר לעיל בהרחבה.

מסקנה

א. הבעל חייב לגרש את אשתו.

ב. יש לקבוע מועד נוסף לסידור גט, מוקדם ככל האפשר.

ג. במידה והבעל יסרב לגרש את אשתו במועד הראשון שייקבע או שלא יופיע לדיון, האשה תהיה רשאית לפתוח תיק להטלת צווי הגבלה כנגד הבעל במסגרת חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) התשנ"ה–1995.

ד. בית הדין קורא לבעל לחדול מהצער הרב שהוא מסב לאשתו כבר כמה שנים, ולגרשה לאלתר.

ניתן ביום כ"ה באייר התשע"ד (25/05/2014).

הרב ישראל דב רוזנטל

הרב יצחק אושינסקי

הרב יצחק שמואל גמזו – אב"ד